

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Наталия Василевна Ушева, дм

на дисертационен труд

на

д-р Нели Диянова Петрова

на тема:

**Дигитална и E-health грамотност в обучението на българските
медицински сестра**

Научен ръководител:

Проф. Искра Славчева Мирчева, дм

Процедура за присъждане на ОНС „доктор“ по област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление: 7.4. Обществено здраве, докторска програма „Управление на общественото здраве“, зачислена със заповед №Р-109-513/01.12.2021 на Ректора на МУ -Варна на проф. д-р Валентин Игнатов, дм, по протокол №Р-109-60/27.01.2026 г. съм определена като вътрешен член на научно жури, а с Протокол №1 на НЖ от 02.02.2026 г. и да представя становище за дисертационния труд.

Кратки биографични данни и кариерно развитие на докторанта

Нели Петрова е родена през 1984 г. в град гр. Варна. През 2007 г. се дипломира във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ по специалност „Стопанско управление“, а през 2009 г. придобива ОКС „Магистър“ по специалност „Обществено здравеопазване“ към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна.

През 2021 г. Нели Петрова е зачислена за обучение в редовна докторантура към Катедра по социална медицина и организация на здравеопазването на Факултета по обществено здравеопазване в МУ- Варна, а през 2016 г., придобива специалност „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“.

Професионалният си академичен път Нели Петрова започва през 2019 г. като хоноруван асистент към Катедра по социална медицина и организация на

здравеопазването, а през 2020 г. е назначена като редовен асистент Катедра по медицинска апаратура, електронни и информационни технологии в здравеопазването към Факултета по обществено здравеопазване. Води дисциплината “Информатика” на студентите от специалностите “Акушерка”, “Медицинска сестра”.

Нели Петрова има и организационен опит като курсов ръководител на студентите от първи курс “Биомедицинска техника и технологии” ОКС “Бакалавър”.

Владее английски език и има отлична компютърна грамотност.

Обща характеристика на дисертационния труд

Представеният от ас. Нели Петрова дисертационен труд съдържа 149 стандартни страници и е онагледен с 40 таблици, 79 фигури и 3 приложения.

Библиографският списък включва 228 източника, от които 4 на кирилица и 224 на латиница. Материалът е структуриран в следните добре балансирани основни раздели: Въведение, I. Литературен обзор - 26 стр.; Глава II. – Материал, методи, цел и задачи – 6 стр., Глава III. Резултати и обсъждане -72 стр., Изводи, Приноси и Закljučения– 4 стр., Публикации във връзка с дисертационния труд. Приложения - 3 стр.; Използвана литература - 13 стр.

Актуалност на дисертационния труд

Настоящият дисертационен труд е фокусиран върху актуален и значим обществено-здравен проблем, свързан с дигиталната трансформация на здравеопазването и необходимостта от развитие на дигитални и e-Health компетентности сред медицинските сестри.

В условията на ускорена дигитализация, засилено използване на електронни системи и нарастваща роля на телемедицината, въпросът за нивото на дигитална грамотност на здравните специалисти придобива стратегическо значение допринасяйки за качеството, безопасността и ефективността на здравните грижи. Темата има значение и в българския контекст, където процесите на дигитализация в здравеопазването все още се развиват неравномерно и често срещат предизвикателства в кадрови и образователен аспект.

Оценка на дисертационния труд

Литературният обзор е обстоен и обхваща ключови понятия като: дигитална грамотност, e-Health, здравна и информационна грамотност, сестринска информатика. Нели Петрова представя развитието на дигиталната грамотност в исторически план, демонстрира добра информираност и използва съвременни научни източници, като успешно извежда теоретичната рамка на изследването.

Целта на дисертационния труд е ясно и комплексно формулирана и е насочена към идентифициране и оценка степента на дигитална и e-Health грамотност сред медицинските сестри и студентите по специалност „Медицинска сестра“ в България, прилагайки индексни структури за измерване на ключови аспекти на цифровите компетенции. Тази цел е формулирана в контекста на глобалната трансформация на здравните системи, където e-Health се утвърждава като фундаментален компонент на предоставянето на качествени и устойчиви здравни услуги. В изпълнение на поставената цел са заложи седем *изследователски задачи* и *четири работни хипотези*, които биха могли да бъдат по-точно и ясно систематизирани реално проведеното изследване.

Материал и методика на изследването

Приложената методика се състои от документален и анкетен метод с използване на стандартизиран анкетен въпросник за оценка на конкретен аспект на дигиталната грамотност. Адаптирани утвърдени международни концепции, за да се гарантира съдържателна валидност и приложимост в българския контекст. Въпросникът е структуриран в шест тематични блока (кълъстера), обхващащи основните компоненти на дигиталната и e-Health грамотност: информационна грамотност и грамотност по отношение на данните, комуникация и сътрудничество, създаване на дигитално съдържание, безопасност, умения за идентифициране и решаване на проблеми, грамотност в областта на електронното здравеопазване. Коректно е посочено полученото разрешение на Комисията по етика на научните изследвания на Медицински университет – Варна (Протокол №5/17.10.2024 г).

Изследването е проведено върху две извадки от Варна: медицински сестри от УМБАЛ „Св. Марина“ – Варна (n=101) и студенти от специалност „Медицинска сестра“, обучаващи се в Медицински Университет „Проф. д-р П. Стоянов“, гр. Варна (n=110). Данните са обработени чрез приложение на статистическия софтуер

SPSS v.30.0 и приложен набор от релевантни статистически методи, включително използването на Cronbach's Alpha за проверка на надеждността.

Характеристика и оценка на резултатите и приносите на дисертационния труд

Сравнителният анализ между медицински сестри и студенти позволява по-задълбочено разбиране на различията и факторите, влияещи върху дигиталната компетентност при обучаващите се и вече работещи медицински сестри. При студентите е установено по-високо ниво на дигитална креативност и информационна грамотност, докато медицинските сестри - по-високо ниво на компетентност по отношение на клъстерите "Безопасност" и "Етична чувствителност". Като значими фактори при работещите медицински сестри са идентифицирани възрастта и трудовия стаж - висшето образование подобрява дигиталната грамотност в решаването на проблеми и e-Health; по-краткият трудов стаж обуславя по-добри умения за идентифициране и решаване на проблеми. Очаквано, работещите медицински сестри демонстрират по-високо чувство за отговорност и безопасност, най-вече по-отношение на сигурността на личните данни и етичните стандарти. Студентите показват по-висока дигитална грамотност, предимно в създаването на електронно съдържание и програмирането. Притеснителен резултат от изследването е ниската степен на критичност по отношение на достоверността на здравната информация в електронното пространство, което би могло да стане източник за последващи неправилни решения и отправени към пациентите препоръки.

Резултатите от проучването доказват, че дигиталната и e-Health грамотност е многоизмерен конструкт с установени съществени различия в нивото на компетентност при всяка от двете изследвани групи лица.

Научните и научно-приложните приноси на дисертационния труд могат да бъдат обобщени както следва: разработване и апробиране на многоизмерен модел за оценка на дигиталната и e-Health грамотност; създаване на индексни скали, приложими в практиката и образованието; емпирично изследване върху извадка от медицински сестри и студенти; идентифициране на фактори, влияещи върху дигиталната компетентност; предложение за обучителен модул за повишаване на e-Health грамотността.

Тези приноси имат както теоретична, така и практическа стойност, особено за в областта на образователните програми, здравната политика, както и управлението на човешките ресурси в здравеопазването.

Докторантът демонстрира критично отношение към разработката и извежда съответните ограничения: проучената извадка не е представителна за националния мащаб, който е заложен в целта, както и изследването на параметрите само в едно лечебно заведение, вместо повече лечебни заведения с различна големина.

Отправлям и няколко критични бележки към литературния обзор, който е обширен, но на места има описателен характер, без достатъчна критична интерпретация и сравнение на различни научни позиции. В методологичната част липсва по-задълбочено обсъждане на ограниченията на използвания инструментариум; емпиричният анализ е детайлен, с дублиране на информацията в табличен и графичен вид, а на места претоварен със статистически данни, без достатъчна интерпретация; оскъдна е дискусията на резултатите както в международен така и в национален контекст.

Автореферат и публикации по дисертационния труд

Авторефератът към дисертационния труд е написан върху 66 страници, отразява правилно структурата на разработката и съдържа подробно описание на методологията и най-важните резултати и изводи от проучването.

Във връзка с дисертационния труд докторантът представя две пълнотекстови публикации, в които е водещ автор и публикуване в списание *Варненски медицински форум* през 2025 година.

Заклучение

Дисертационният труд на тема *„Дигитална и E-health грамотност в обучението на българските медицински сестри“* представлява една завършена научна разработка, посветена на много важна и актуална тема, изпълнена в две целеви извадки, с приноси, даващи обосновка за последващи образователни и организационни действия за обогатяване, оценяване и мониториране на дигитална и E-health грамотност при медицински сестри.

Дисертацията напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника на МУ - Варна за неговото прилагане.

Във връзка с всичко изложено по-горе давам своята *положителна оценка* и препоръчвам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Управление на общественото здраве“, професионално направление 7.4. Обществено здраве и област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт на *д-р Нели Диянова Петрова*.

22.03.2026 г.
Гр. Варна

Председател на Научното жури:

Заличено на основание чл. 5, §1, б. „В“ от Регламент (ЕС) 2016/679
--

Доц. д-р Наталия Ушева, д.м.